

การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นในจังหวัดลำปางเพื่อพัฒนาการอ่านและการคิดวิเคราะห์

Using Local Literature in Lampang Province for Developing Reading and Critical Thinking

พชรวดี กนิษฐเสน

Pacharavalee Kanittasen

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lecturer of English Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University

E-mail: pacharavalee@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5366-6135>

Received 14/09/2022

Revised 30/10/2022

Accepted 30/10/2022

บทคัดย่อ

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงปรารถนาของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจำแนกแยกแยะและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจและวิเคราะห์ข้อมูล บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสร้างแผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์จากวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปางเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา English for study skills ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคการศึกษาที่ 2/2564 จำนวน 2 SECTIONS ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบในการสอน จำนวน 37 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนวิชา English for study skills ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ที่วิเคราะห์เนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์จากวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปาง จำนวน 17 แผน และวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปาง จำนวน 3 เรื่อง ประเมินการอ่านและการคิดวิเคราะห์ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อที่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลหาประสิทธิภาพของแผนการสอนฯ ด้วยการหาค่าประสิทธิภาพตามวิธีการทางสถิติโดยใช้เกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ ใช้สถิติร้อยละ ผลการทดสอบก่อน และหลังเรียน เปรียบเทียบหาความแตกต่างโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test (Dependent sample) ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า แผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ จากวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปางมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 85.99/80.09 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จากการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปางเพื่อพัฒนาทักษะการ

อ่านและการคิดวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 16.14 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 24.03 และมีค่า t-test เท่ากับ 27.04 ดังนั้นผลคะแนนทดสอบที่แสดงถึงทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การใช้วรรณกรรมท้องถิ่น; การอ่าน; การคิดวิเคราะห์

Abstract

Analytical thinking is one of the essential skills of the 21 st-century world's desirable characteristics, this may be because it is a science that is concerned with distinguishing and verifying the reliability of data, interpreting correlation analysis, and others that are critical to decision-making and data analysis. Thus, This research article aims; (1) To create an English lesson plan for study skills from the content analysis that can be linked to the development of reading and critical thinking skills from local literature in Lampang Province. And (2) to compare reading skills and analytical thinking in English of students before and after studying using local literature in Lampang Province to develop reading and critical thinking skills. The sample group used in the research were the 2 groups of students enrolled in English for study skills in the General Education Course, Lampang Rajabhat University, in the second academic semester of 2001. The researcher was responsible to teach them. This purposive sampling method was used in this research. The research tools are: English for study skills lesson plans those were analyzed and the content could be linked to the development of reading and critical thinking skills by using the local literature in Lampang Province for 17 plans with 3 local kinds of literature. Reading and critical thinking was assessed with a 30-item pre-study test that was assessed by experts. The data were analyzed for the effectiveness of the teaching plan by estimating the efficiency by statistical methods using the criterion $E1/E2=80/80$ percentage statistics. The results of the test before and after the class were compared by Mean, Standard Deviation, and t-test (Dependent sample). The results showed that the English for Learning Skills lesson plan from the content analysis can be linked to the development of reading and critical thinking skills from local literature in Lampang Province has an efficiency of $E1/E2$ equal to $85.99/80.09$. due to the specified criteria and the reading and critical thinking skills of students enrolled in English for Study at Lampang Rajabhat University from using local literature in Lampang Province. The development of reading and analytical thinking skills had an average pre-study test score of

[838]

Citation:

พชรวลี กนิษฐเสน. (2565). การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นในจังหวัดลำปางเพื่อพัฒนาการอ่านและการคิดวิเคราะห์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (5), 837-844
Kanittasen, P., (2022). Using Local Literature in Lampang Province for Developing Reading and Critical Thinking. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (5), 837-844; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.128>

16.14, an average post-study test score of 24.03, and a t-test of 27.04. Therefore, the test scores indicating reading and analytical thinking skills after school were significantly higher than before at the .01 level.

Keywords: Local Literature Using; Reading; Analytical Thinking

บทนำ

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงปรารถนาของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจำแนกแยกแยะและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ ในการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารนักเรียนจะมีพัฒนาการทางภาษาด้วยการใช้ในชีวิตจริงและมีทักษะการคิดวิเคราะห์ หรือ Critical Thinking Skills (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) อาจเป็นเพราะกระบวนการวิเคราะห์เริ่มจากการจำแนก การจัดหมวดหมู่ การสรุปอย่างสมเหตุสมผล การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ และการคาดการณ์บนพื้นฐานข้อมูล (วิชัย วงศ์ใหญ่ และ มารุฒ พัฒนาผล, 2563 : 84) ที่เห็นได้ชัดในการนำไปใช้ในวิชาทางภาษาคือ การวิเคราะห์ชนิดของคำ การอ่านจับใจความ การประเมินความน่าเชื่อถือของเรื่องที่อ่าน ฯลฯ หลังจากนั้นจึงนำเนื้อหาที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์จำลองที่เป็นขั้นตอนของการนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้เหมือนการสื่อสารจริง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางจัดรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรหมวดวิชาทั่วไปที่มีปรัชญาของหลักสูตรคือการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่กว้างไกล เห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และสังคม (กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2559) ซึ่งโลกทัศน์ หรือความคิดเห็นของมนุษย์เราต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สั่งสมขึ้นจากประสบการณ์ การสั่งสอน อบรม จนกลายเป็นความคิดรวบยอด (ไพศาล กรุมรัมย์, 2556 : 1) การจัดกิจกรรมการสอนจากเรื่องในท้องถิ่นที่ผู้เรียนได้สัมผัสความเป็นอยู่ ความคิด หรือที่มาของตนเอง อาจเป็นการสร้างเสริมโลกทัศน์และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหลายท่านเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในขณะที่เรียนภาษาโดยเฉพาะการเรียนในระดับสูง (Shukri, N. A., & Mukundan, J. 2015)

จังหวัดลำปาง ความเป็นมามีมากกว่า 1,300 ปี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง, 16 ตุลาคม 2549) และยังมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมา ตำนาน และวรรณกรรมท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะเป็นเรื่องราวที่ชาวท้องถิ่นสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ฟังใช้อ่านในกลุ่มท้องถิ่นของตน และคนในท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมกันอนุรักษ์ดูแลรักษา มีเนื้อหาเป็นนิทาน นิยาย และเรื่องคติธรรมทางศาสนา รูปแบบเป็นเอกลักษณ์ง่าย ๆ และเป็นไปตามความนิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ (ศุภวรรณ มองเพชร, 2556 :116) การนำเรื่องราวในท้องถิ่นที่เป็นเรื่องใกล้ตัวมาใช้ในการเรียนการสอน นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่เปรียบเสมือนมรดกอย่างหนึ่งในชุมชนแล้ว ยังเป็นการให้โอกาสในการรับรู้คุณค่าของค่านิยมและโลกทัศน์ของแต่ละท้องถิ่นซึ่งอาจจะพัฒนาไปถึงการคิดวิเคราะห์ ในการนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านและ

การคิดวิเคราะห์ และได้พิจารณาดำเนินการวิจัยในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ซึ่งมีวัตถุประสงค์รายวิชา คือการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน และมีเนื้อหาบทเรียนเป็นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญหาเหตุและผล ระบุหัวข้อเรื่อง วิเคราะห์ความหมาย ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์จากวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปางเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์

ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เริ่มจากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์รายวิชา ความรู้ และทักษะที่จำเป็นของรายวิชา ซึ่งรวมถึงทักษะอ่านและการคิดวิเคราะห์ที่ระบุไว้ในรายละเอียดของรายวิชา หรือ มคอ.03 พร้อมทั้งสำรวจวรรณกรรมท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง พบวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีเนื้อหาค่อนข้างสมบูรณ์และสามารถนำไปปรับใช้ คืองานวรรณกรรมเรื่องหมาขนคำ เจ้าพ่อประตูปาและแม่แก้วกับลูกแก้วที่เถิน หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ทักษะการอ่านในเอกสารประกอบการสอนพร้อมทั้งวัตถุประสงค์รายวิชา ตัดสินใจใช้เรื่องหมาขนคำเป็นแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและหาหัวข้อเรื่อง เรื่องเจ้าพ่อประตูปาเป็นการอ่านเพื่อการอนุมานความหมายและ การแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น สุดท้ายจึงใช้เรื่องแม่แก้วกับลูกแก้วที่เถินในการพัฒนาทักษะการอ่านด้านการเข้าใจความคิดหลักและการหาความสัมพันธ์ที่เป็นการคิดวิเคราะห์ในขั้นสูง จากนั้นจึงสร้างแบบทดสอบการอ่านและการคิดวิเคราะห์โดยพิจารณาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของรายวิชา แผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้จาก มคอ.03 รวมทั้งวรรณกรรมท้องถิ่นและแบบฝึกหัด แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยพิจารณา ปรับแก้ และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ รหัสวิชา 9011105 ภาคการศึกษาที่ 1/2563 จำนวน 3 คน ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 56.57/58.89 ทดลองครั้งที่ 2 กับกลุ่มนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ รหัสวิชา 9011105 SEC 01 ภาคการศึกษาที่ 1/2563 จำนวน 10 คน ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 68.07/69.67 และทดลองครั้งที่ 3 กับกลุ่มนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ รหัส 9011103 ภาคการศึกษาที่ 2/2563 จำนวน 46 คน และในการทดลองครั้งที่ 3 ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 85.18/80.07 ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่ากับ 80/80

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชา English for study skills ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคการศึกษาที่ 2/2564 จำนวน 11 SECTIONS เป็นจำนวนทั้งสิ้น 161 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา English for study skills ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 2 SECTIONS ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบในการสอน จำนวน 37 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้วิจัย ได้ใช้แบบทดสอบก่อนเรียนที่มีคำถามเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจในเรื่องเหตุและผลการอ่านจับใจความ การเลือกใช้คำ และเนื้อหาไวยากรณ์ ฯลฯ ในรายวิชาและสร้างแผนการสอนจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์จากวรรณกรรมแต่ละเรื่อง นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมิน ทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 3 กลุ่มในภาคการศึกษาที่ 1/2563 และ 2/2563 แก้ไข ปรับปรุง และนำไปใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา English for study skills ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 2 SECTIONS

ผลการวิจัย

แผนการสอนที่สร้างขึ้น เขียนรายละเอียดเพิ่มเติมจากแผน มคอ.03 ในรายวิชาที่ระบุเพียงแค่หัวข้อเรื่องและวิธีการวัดและประเมิน ในการดำเนินการจริง ผู้วิจัยจึงสร้างแผนโดยใช้หัวข้อที่ระบุไว้ใน มคอ.03 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ปลายทางของการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง และเทียบกับเนื้อเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นทั้งสามเรื่องว่าเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ด้านใด ขยายรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นเกริ่นนำ สอน ผูก และผลิตงานพร้อมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนตามวัตถุประสงค์ของแผน เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษา ด้านการวิจัย กับด้านการวัดและประเมินพิจารณา ปรับแก้ตามข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพิ่มขึ้นตอนการชี้แจง และอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจก่อนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับผลลัพธ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้านพฤติกรรมที่บ่งบอกให้เห็นทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้นกับนักศึกษา

ทั้งนี้ ผลการทดสอบจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนมีคะแนนรวมเท่ากับ 3,468 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 93.73 คิดเป็นร้อยละ 85.99 E_1 เท่ากับ 85.99 และผลการทดสอบหลังเรียน มีคะแนนรวม เท่ากับ 889 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.03 คิดเป็นร้อยละ 80.09 E_2 เท่ากับ 80.09 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 85.99/80.09 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

เมื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน คะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.14 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 24.03 และมีค่า

t-test เท่ากับ 27.04 สูงกว่าค่า $t_{0.01}$ คือ 2.43 ดังนั้นผลคะแนนทดสอบที่แสดงถึงทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อสร้างแผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์จากวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดลำปาง นอกเหนือไปจากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ปลายทางของจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละบทแล้วจึงนำมาเทียบกับวรรณกรรมท้องถิ่นในแต่ละเรื่องเพื่อออกแบบการสอนว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องใด ควรนำมาใช้เพื่อพัฒนาการอ่านและคิดวิเคราะห์ในด้านใดแล้ว ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนอ่าน และตีความความหมายของทักษะการ“คิดวิเคราะห์” เสียก่อน

การแบ่งประเภทการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom's taxonomy) ได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มีปัจจัยให้เห็นว่าผู้เรียนคิดอย่างไร และให้ทฤษฎีที่สร้างจากงานวิจัยเพื่อช่วยให้ครูพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้มากขึ้น การวิเคราะห์ ประกอบด้วย การจับคู่ การแบ่งประเภท การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด การสรุปหลักการ และการนำไปใช้ เมื่อนำมารวมกับวัตถุประสงค์ปลายทางของรายวิชาที่มีการพัฒนาทักษะการอ่านในแต่ละบท ตั้งแต่การอ่านเพื่อหาหัวข้อเรื่องไปจนถึงการอนุมานความหมาย ผู้วิจัยสอดแทรกการฝึกทักษะที่เรียนลงในแบบฝึก และให้นักศึกษาได้ “คิด” เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อเสริมความเข้าใจและพัฒนาการคิด ที่จำเป็นต้องศึกษากลวิธีในการสอนอ่าน เช่น การถามความรู้เดิมในเรื่องที่อ่าน (What do you know about..?) และให้เตรียมคำถามว่าอยากจะทราบอะไรในเรื่องนั้น (What do you want to know about...?) การใช้คำถามเป็นระยะ กล่าวคือ หลังจากที่ย่านไปหนึ่งย่อหน้า จึงให้ผู้เรียนตอบคำถามว่ามันเกี่ยวข้องกับอะไร (What is it about?) เพื่อกระตุ้นความสนใจในระหว่างที่อ่านที่ผู้สอนควรวางคำถามไว้เป็นระยะเพื่อสื่อสารกับผู้เรียนระหว่างเรื่อง นอกจากนี้ Shukri, N. A., & Mukundan, J. (2015) กล่าวถึงพัฒนาการของการสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ในห้องเรียนภาษาว่านอกเหนือไปจากการถามถึงหัวข้อและประเด็นของเรื่องที่อ่าน Starkey กล่าวว่าผู้เรียนควรถามตนเองว่าผู้เขียนสรุปประเด็นของเรื่องที่เขียนอย่างไรและเหตุผลหลักของความเชื่อที่ผู้เขียนเห็นอย่างนั้นคืออะไร ผู้เขียนใช้ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น หรือความเชื่อ ซึ่งผู้เขียนใช้คำพูดที่ลำเอียง เข้าข้างฝ่ายใดหรือไม่ ซึ่งในการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ของลลิตา วิบูลย์ (2561 : 38) ที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อพัฒนาการคิดวิพากษ์ของนักศึกษา โดยใช้คำถาม 4 w 1 h ในช่วง 4 สัปดาห์แรก อภิปรายกลุ่มเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ หลังจากนั้นจึงใช้คำถามกระตุ้นการคิด สอดคล้องกับสุริรัตน์ อักษรกาญจน์ (2563 : 35) ที่ใช้คำถามระดับสูงจากการให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาใช้ ตั้งคำถาม อ่านเพื่อวิเคราะห์สิ่งสำคัญและสะท้อนผล ซึ่งจะเห็นได้ว่าขั้นตอนของนักวิจัยทั้งสองท่านเริ่มจากการตรวจสอบความเข้าใจ และใช้ขั้นตอน กระบวนการ พร้อมทั้งคำถามให้ผู้เรียนได้แสดงความเห็น และผู้สอนประเมินความเข้าใจ พร้อมทั้งชี้แนะและกระตุ้นให้ทำกิจกรรม

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาก่อนเรียน และหลังเรียน และพบว่าคะแนนทดสอบเพื่อวัดทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างได้มีโอกาสในการฝึกฝนทักษะการอ่านเพื่อ จับใจความ การระบุหัวข้อเรื่อง การแยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น การอนุมานความหมาย และการ วิเคราะห์ความหมายของคำหลายความหมายจากบริบทที่เป็นการอ่านซึ่งต้องใช้การ“คิด” ที่เกี่ยวข้องกับการ อ่าน เมื่อได้นำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการฝึกทักษะดังกล่าวหลังจากอ่านเรื่องราวใกล้ตัวในเอกสาร ประกอบการสอน ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนสามารถตอบคำถาม หรือเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านได้ ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้นมีหลายประการ (วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. 2561 : 188) สำหรับการทดลองในครั้งนี้ ใช้ เครื่องมือในการพัฒนา คือวรรณกรรมท้องถิ่น การอ่าน และการตั้งคำถาม

สำหรับคำถามเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยศึกษาและนำมาใช้ ส่วนหนึ่งมาจากเว็บไซต์ teachthought.com (Teachthought Staff. 2022) ที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการถามขยายความจากคำถาม 4 w 1 h ที่ครูมักใช้ถามความเข้าใจเบื้องต้นให้ลึกลงไปอีกขั้นหนึ่ง เช่น ในคำถาม Who ที่เรามักถามว่ามันเป็นเรื่อง ของใคร เปลี่ยนเป็นคำถามว่า ใครคือกุญแจสำคัญ (Who is the key person in this story?) ใครได้ประโยชน์ (Who benefits from this?) หรือใครเจ็บปวด (Who is this harmful to?) สำหรับคำถาม What ควรถาม ถึงข้อดี ข้อเสียหรือทางเลือกอื่น ๆ (What is another alternative?) และ Where เช่น Where are the areas for improvement? หรือ When เช่น When is the best time to take action? หรือ Why should people know about this? และสุดท้ายคือ How ที่ในเว็บไซต์ยกตัวอย่างคำถามว่า How does this story benefit us? (Staff) และกว่าที่จะได้คำตอบที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยต้องตรวจสอบ คำตอบในระหว่างอ่านเรื่อง หากพบว่าผู้เรียนตอบคำถามอย่างผิวเผินหรือไม่เข้าใจเรื่อง ต้องมีทักษะการ monitoring หรือการติดตาม ฝ่าสังเกต และอธิบายเพิ่มถ้าจำเป็น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การสอนอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์เป็นวิธีการที่ต้องคำนึงถึงกระบวนการ ความ เข้าใจเบื้องต้น และต้องอาศัยการจัดกิจกรรมที่ทำให้ครูผู้สอนทราบว่าผู้อ่าน มีความเข้าใจเรื่องมากน้อย เพียงใด ก่อนที่จะก้าวไปสู่ขั้นตอนต่อไปคือการฝึกคิด วรรณกรรมท้องถิ่น อาจมีส่วนทำให้ผู้เรียนบางคนสนใจ แต่ประเด็นสำคัญคือการ“กระตุ้น”ความรู้เดิมถึงสิ่งที่ผู้เรียนเคยได้ยิน ได้ฟัง และถึงแม้จะไม่เคย ก็ยังเป็นการ ได้สืบทอด เผยแพร่ ให้ผู้เรียนได้ทราบความเป็นมาของชุมชนที่เราอยู่ รู้จักความเป็นมาระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการสอนอ่านและการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์มีขั้นตอนทั้งก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการ “คิด”

ในการนำผลการวิจัยไปใช้จึงควรปรับวิธี หรือกระบวนการในการสอนอ่านและฝึกคิดด้วยวิธีการอื่น เพื่อเพิ่มพูนแนวทางและวิธีการในการสอนคิด อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

วรรณกรรมท้องถิ่นที่รวบรวมในระหว่างการทำนิพนธ์วิจัยเป็นสิ่งที่มีความควรแพร่หลาย จึงจะเป็นการดี หากมีการนำไปใช้ในการสอนวิชาอื่น ๆ หรือระดับอื่น ๆ ให้เยาวชนในจังหวัดลำปางได้รับทราบเรื่องราวของตน หรืออาจเป็นการต่อยอดความรู้ โดยการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2559). *หมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559*. ลำปาง: กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ไพศาล กรุ่มรัมย์. (2556). *การศึกษาโลกทัศน์ในหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลลิตา วิบูลวัชร. (2561). การจัดการเรียนการสอนวรรณกรรมภาษาอังกฤษตามแนวคิดการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *ภาษาปริทัศน์*, 33, 218 - 240.
- วิชัย วงศ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2563). *การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 11 (3), 179 – 191.
- ศุภวรรณ มองเพชร. (2556). *ภาษาไทยเพื่ออาชีพ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุรรัตน์ อักษรกาญจน์. (2563). การคิดวิเคราะห์ : การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบแวดววรรณกรรมร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 7 (1), 35 – 62.
- Shukri, N. A., & Mukundan, J. (2015). A Review on Developing Critical Thinking Skills through Literary Texts. *Advances in Language and Literary Studies*. 6 (2), 4 - 9.
- Teachthought Staff. (2022). *What Are Critical Thinking Questions For Any Content Area?* [Online] <https://www.teachthought.com/critical-thinking/critical-thinking-questions/> [16 July 2022]